

Office systems: from 'rococo' to 'nomadic'

Ottó Feuertag, managing director of Europa Design Office Kft, weighs in on the history of office furniture

The 1960s was a truly exciting period in the history of office furniture. Before that, selection basically consisted of tables for secretaries and typewriters. Since that time, however, the office world and developed and been transformed at an unbelievable pace.

Employers formally paid little heed to the comfort, health or working conditions of their office employees. Ill-paid civil servants and administrative workers once regarded their superiors as necessary evils to endure. Conversely, those pushing the paperwork were not demonstrably productive, and failed to emerge as a well-respected class. Again, things have changed drastically throughout the world: white-collar workers are now responsible for large proportions of national GDP being produced in an office environment. Because of this, masses of office workers have become more valuable – and, starting with the '60s and '70s, office workers began to be taken more seriously. Conditions for office workers improved as a result – first of all in the United States, where improving general conditions of the workplace became a top priority. Offices were given proper lighting, noise was reduced, and efforts were made – largely through air-conditioning – to improve air quality.

The turning point in this revolution came when business owners recognized that working conditions were far more important than ample cabinet space for documents. Offices in the '70s and '80s became more flexible and easier to expand. It was at this point that the American open-space office began to be widely imitated throughout the world. This meant that the executive workforce was physically closer to the decision-makers, and the workplace pyramid flattened out, says Ottó Feuertag, Managing Director of **Europa Design Office Kft**. According to Feuertag, who researches the history of office furniture, the 1980s ushered in the post-industrial era. Offices were no longer mere industrial appendages: innovative designs and aesthetics became much more important. Ergonomic comfort took on more importance in later years. Employee comfort is an important consideration, not least of all because it is a profitable consideration.

The biggest impact on the modern office, however, was automation – that is, when computers, printers and fax machines first began to appear. Office furniture had to be redesigned in order to hide the masses of cables needed to power the computers. Special tables and special chairs were also needed. The '80s can be seen as the 'rococo' period: office furniture was made from outstandingly high-quality materials – material made to last. The only problem was that these materials were prohibitively expensive. This led to a new period of office design, which began in the '90s, says Feuertag.

More emphasis was given to making workspaces process-oriented. Office workers could have true contact with each other.

Informal communication and recreational areas began to appear where people from different rungs of the corporate ladder could talk freely and comfortably. With more direct contact between employees, organizations were able to react much faster to changes in the market: people traveled more quickly along the information highway. Sales reps became more intimate with strategic planners, so business ideas were more frequent and more tailored to customer and partner demands. Business meetings and conferences began taking place in comfortable chairs amidst more casual surroundings.

Not long after these developments, recession kicked in, which has yet to disappear entirely. Reduced business expenditures became a very important aspect of company planning from the second half of the '90s. Customers began looking for simpler – read, cheaper – office furniture and developed a preference for re-usable technologies. Thus was born a new concept in office space – the

employees working at the moment occupy the remaining 100 tables. On any given day, around 100 auditors work on-site with clients – i.e. they spend three or four days a week outside the office. Under the old office arrangement, 100 desks will be sitting unoccupied three or four days a week – a clear waste of space. Under the new arrangement, employees use a 'caddy' for their personal effects. These caddies are 'parked' in a 'garage' when an employee is not in the office. Each caddy has a mail slot through which the employee receives printed mail. Upon arriving at the workplace, employees take their caddy to the

first available desk, remove their belongings, read mail, connect their laptop and begin working. In the evening, everything is once again packed onto the caddy.

The '80s could be called the 'rococo' period: office furniture was made from outstandingly high-quality materials – material built to last. But they were prohibitively expensive

Among today's existing architectural styles, Bauhaus and Constructivist features are cited as being popular in offices for their range or pleasurable aesthetics and structural elements. The 'retro' school also shows up in rounded eaves and curved tracings, and there is also a strong presence of young Japanese designers. Feuertag

recently studied this year's trends as a guest of FAMO at the 'Ofitec Furniture Exhibition' in Madrid. He has already seen what kind of furniture they are designing in Japan, and he hints at some future surprises from the East.

Ottó Feuertag reflects on changes in the office environment

PHOTOS BY PÉTER FODOR

'nomadic' system (a.k.a. 'desk sharing' or 'garaging'). This concept consists of mobile workspaces that can be quickly and easily changed. Table arrangements in this system allow for a more precise organization of labor components.

To illustrate this new arrangement, Feuertag gives an example of an auditing company with 300 employees. Only 200 tables are needed for this company: 100 tables are in permanent use, while only those

Ottó Feuertag is the founder and owner of Europa Design. In 1995, he helped establish the National Association of Interior Designers, of which he was president for nine years. Now that interior designers enjoy an adequate support system, he would now like to help product designers and interior architects bring their creations to the market. The European Knowledge Center's closed

digital network system will help popularize the work of Hungarian professionals throughout the European Union in a number of languages. Feuertag has produced trade publications and managed training- and event-organization companies for roughly a decade. He has published more than 150 articles in trade journals and he lectures regularly at schools for interior design.

A rokokó korszaktól a nomád irodarendszerig

Feuertag Ottó: nem az a legfontosabb szempont, hogy a papíroknak legyen elég szekrény

Az irodabútorok történelmében a hatvanas évektől datálódik az igazán izgalmas korszak. Ezt megelőzően a titkárnői és gépíróasztalok szintjén kimerült a választék, azóta viszont hihetetlen iramban fejlődik és alakul át az irodák világa.

Az irodisták kényelmével, egészségével és munkakörülményeivel hajdan nemigen foglalkoztak a munkaadók. A rosszul fizetett hivatalnokokra, adminisztratív dolgozókra úgy tekintettek a termelő gyárak tulajdonosai, mint szükséges rosszakra. Szükség volt rájuk, mert elvégezték a papírmunkát, de kimutathatóan nem termeltek hasznot a cégnek, tehát nem voltak megbecsült személyek. Azóta nagyot fordult a világ, a GDP egyre nagyobb hányadát termelik meg irodai környezetben, a szellemi erőforrás fontos nemzetgazdasági tényezővé vált. Értékesebbé váltak emiatt az irodában dolgozók tömegei, akiknek a szükségleteivel a hatvanas-hetvenes években kezdtek komolyabban foglalkozni. Az irodában dolgozók körülményeinek jobbá tétele, a munkahelyi közérzet javítása Amerikában vált elsőként fontossá, ott vetődött fel a világítás minőségének javítása, a zaj csökkentése, valamint a levegő minőségének jobbá tétele (légtisztítás!) iránti igény.

A fordulópont ahhoz a felismeréshez köthető, miszerint egy irodában nem az a legfontosabb szempont, hogy a papíroknak legyen elég szekrény, hanem az, hogy az ott dolgozók emberi körülmények között tevékenykedjenek. Az irodák a hetvenes-nyolcvanas években váltak flexibilisebbé, rugalmasan bővíthetővé, ekkor terjed el világszerte az úgynevezett amerikai típusú, egy légterű iroda, ahol a végrehajtók közelebb kerülnek a döntéshozókhoz, a munkahelyi piramis el-laposodik – mutat rá a hivatali bútor-történelem sarkalatos pontjaira **Feuertag Ottó**, az **Europa Design Office Kft.** ügyvezető igazgatója. Az irodabútorok történetét kutató cégvezető szerint a nyolcvanas években köszöntött be a posztindusztriális éra, amikor az iroda már nem ipari jellegű, fontossá válik a dizájn, illetve az emberi tényező és az ergonómiai komfort is egyre nagyobb hangsúlyt kap. Az iroda szellemi műhellyé válik, ahol értékes, azaz profittermelő emberek dolgoznak. A kényelem, a termelő ember hangulata fontosnak és kifizetődőnek mutatkozik.

Az irodákat azonban nem ez a szemléletváltás, hanem az automatizálás alakítja át forradalmian a nyolcvanas években. Ekkor megjelennek a számítógépek, a nyomtatók, a faxok és az ezeket összekötő kábelrengeteg. Az irodabútorokat át kell tervezni, el kell rejteni a kábelzingsungelt, a számítógépnek speciális asztal kell, használójának speciális szék. A nyolcvanas évek egyébként a rokokó korszakának számítanak e téren: a hivatali bútorok rendkívül jó minőségű anyagokból készülnek, mondhatni elnyúlhatatlannak, ennek következtében méregdrágák. Sok és drága

A nyolcvanas évek a rokokó korszakának számítanak e téren: a hivatali bútorok rendkívül jó minőségű anyagokból készülnek, mondhatni elnyúlhatatlannak, ennek következtében méregdrágák

Nemzetközi irodabútor-kiállítás Madrid, 2004

anyagot használnak fel ezekhez a túltervezett darabokhoz – mondja az Europa Design Office tulajdonosa, aki az új korszak beköszöntét a kilencvenes évekre teszi.

A munkahelyeken a korábbinál jóval nagyobb hangsúlyt kapnak a folyamatorientált elrendezés, a munkatársak egymással való kapcsolatának biztosítása. Megjelennek az úgynevezett informális kommunikációs és rekreációs terek, ahol feszengés nélkül, kényelmesen beszélgethetnek egymással a különböző beosztásban dolgozók is. Az egymással közvetlen kapcsolatban lévő munkatársaknak köszönhetően a szervezet gyorsabban tud reagálni a piac változásaira, hiszen az információ útja lerövidül. Az üzletkötő közelebb kerül a stratégiai koncepciókban gyorsabban és egzaktabb módon jelenik meg a vevő, a partner igénye. A formatervezők kényelmes fotelokkal, könnyed tárgyalóasztalokkal állnak elő.

Nem sokkal később e területen is megjelenik a recesszió, ami napjainkban is tart: a költségtakarékosság a kilencvenes évek második felétől nagyon fontos szemponttá lép elő. A megrendelő a korábbiaknál egyszerűbb, azaz olcsóbb bútorokat keresnek, előnyben részesítik az újrahasznosításon alapuló technológiát. Új fogalommal is-

merkedik a világ: a nomád irodarendszerrel. „Desk sharing” vagy „garaging” az új típusú iroda neve a szaknyelvben. Gyorsan, egyszerűen átrendezhető, mobil terek, pontosan beosztott munkarend az elfoglalható asztaloknál. Feuertag Ottó egy háromszáz fős könyvvizsgáló céggel példázza az új típusú irodát. Egy efféle vállalatnál mindössze kétszáz asztalra van szükség, a száz állandóan bent lévő és a száz éppen bent lévő munkatárs számára. Körülbelül száz könyvvizsgáló ugyanis egy-egy adott napon éppen az ügyfélnél dolgozik, vagyis hetente három-négy napot nem a saját irodájában tölt. Száz íróasztal így folyamatosan üres lenne a cégnél, amit fenntartani fölösleges. A munkatársak ilyen munkaszervezés esetén a golfpályákról is ismert kis kocsi, úgynevezett „caddy”-be pakolják személyes holmijait. Ezeket a kocsikat távollétük alatt egy „garázsban” tárolják. Emiatt nevezik „garaging”-rendszernek. A „caddy”-n lévő levélátadó nyíláson keresztül egyfajta postaládaként a

dolgozó folyamatosan megkapja nyomtatott postáját. Amikor megjelenik a munkahelyén, odahúzza az első szabad asztalhoz a „caddy”-jét, előveszi a holmiját, átolvassa postáját, notebookját a hálózatra kapcsolja, dolgozik, majd este összepakol.

Az építészeti stílusok közül az irodákban leginkább a Bauhaus jegyei érzékelhetők, illetve a konstruktívizmus, amely a szerkezeti elemek szépségét megmutatva nyújt esztétikai élményt. A lekerekített íveivel és gömbölyded vonalvezetésével azonban itt is megjelent a retró irányzat, de határozottan érezhető már egy fiatal japán tervezőgeneráció hatása is. Az iroda-belsőépítészeti és bútorkereskedő cég tulajdonosa – aki a madridi Ofitec bútorkiállításán a FAMO vendégeként nemrég tanulmányozta az ideitrendet – állítja: aki már látta, hogy milyen bútorokat terveznek a japánok, egyetért azzal, hogy számíthatunk keleti meglepetésekre.

– S. T. J.

Feuertag Ottó, az Europa Design alapító tulajdonosa. Az 1995-ben közreműködésével létrehozott Lakberendezők Országos Szövetségének társelnöke volt kilenc éven át. Miután a hazai lakberendezők már a megfelelő támogatási rendszerben tudnak továbbtanulni és dolgozni, most a terméktervezők és belsőépítészek szellemi alkotásainak piacra jutását szeretné segíteni. Ezt a már meglévő Európai Tudásközpont kerete-

in belül képzele el. Ez a tudásközpont zárt rendszeren belül, digitalizált formában, több nyelven fogja népszerűsíteni az Európai Unión belül a hazai tárgyi világ szakembereinek munkáit. Feuertag Ottó tíz éve vezeti saját vállalkozásait, amelyek között szakmai lapkiadók, oktatás- és rendezvényszervező cégek is vannak. A szaklapokban több mint 150 publikációja jelent meg, lakberendező iskolákban rendszeresen tart előadásokat.